

ISTINA O OČINSTVU

MARKUS BERKMAN

Prevela

Aida Bajazet

■ Laguna ■

Naslov originala

Marcus Berkmann

FATHERHOOD: THE TRUTH

Copyright © 2005 by Marcus Berkmann

First published in the United Kingdom by Random House

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

Poli, Marti i Džejsu, s ljubavlju

SADRŽAJ

Predgovor	9
1. Jedno tucanje i već si tata	11
2. O bože, o bože, o bože	15
3. Krupna pitanja	21
4. Prvo tromesečje	32
5. Trudnički stomak	42
6. Drugo tromesečje	52
7. Utrčavanje na teren	60
8. Šta treba znati, šta treba činiti	75
9. Neverovatne priče	94
10. Novi život	107
11. Važno je zvati se Ernest (ili Ernestina)	120
12. Oprema za bebu	125
13. Ovo je živo!	133
14. Grudi	140
15. Pišanje, sranje i povraćanje	147
16. KMEEEEEEEE!	155
17. Spavanje	166

18. Depresija, ljubav i strah	178
19. Zvanična potvrda očinstva	194
20. Šestomesečni bilans	204
21. Tata Hvalisavac, Smarač Okoline	220
22. Pesmice i ostale detinjarije	229
23. Gospodin Loš Primer	236
Korišćena literatura	245
Izjava zahvalnosti	249

PREDGOVOR

Pre ove knjige napisao sam još dve: *Rain Men*, o seoskom kriketu, i *Brain Men*, o subkulturi kvizova. Prvu sam pisao šest, drugu deset meseci. U to vreme još nisam bio roditelj. Ustajao sam ujutro i pisao od devet sati do ručka, negde oko pola tri; po podne bih obavio neke „pozadinske“ zadatke (pranje sudova, kupovina, gledanje kviza na Kanalu 4), a zatim oko pet nastavio s radom i ne bih prestajao sve dok mi mozak ne zariba. Svaki pisac ima neki svoj dnevni raspored, moj je bio ovakav. Ako bih rekao da sam bio potpuno zaokupljen svakim svojim delom, to bi bila preblaga izjava. Prepravljao sam bezbroj puta svaku rečenicu u obema knjigama. Žudeo sam za savršenstvom ili u najmanju ruku za primerenošću. Isto tako, grdno vreme mi je iscorelo zbog napetosti, gubitka samopouzdanja, zurenja kroz prozor, kao i zbog „kreativnih“ jutarnjih kupanja, koja sam upražnjavao kad mi je ponestajalo nadahnuća. Ni o čemu drugom nisam mogao da razmišljam i pričam. Za tih šest, odnosno deset meseci, sigurno sam drugima bio dosadan, mada sam se lično super zabavljao. Ništa se ne može meriti sa opsednutošću koja ti uliva osećaj da si živ. U oba slučaja sam se po završetku pisanja osećao nekako prazno, dok su svi moji poznanici debelo odahnuli.

Za razliku od tog vremena, kada sam počeo da pišem ovu knjigu, moja kćerka je imala nepune tri godine, a sin se tek rodio, pa je jedan uobičajeni dan tada izgledao ovako: ustajem u šest, mrtav umoran (dečak noću klopa u našem krevetu); u 7.15 proziva me kćerka, koja se lepo naspavala i spremna je za akciju; slede otprilike dva sata čuvanja deteta dok supruga ne ustane; doručkujem na brzinu; još malo se brinem o deci dok moja supruga, kojoj je, inače, još gore nego meni, ne okonča svoj beskrajni boravak u kupatilu, pri čemu ne dozvoljava da je iko uznemirava; u jedanaest konačno sedam da radim, pre-umoran da bih išta smislio; ništa ne postižem; dižem ruke od posla kada se supruga i deca vrate iz parka/vrtića/prodavnice jer im je vreme za ručak; opet čuvam decu; „fitilj“ mi polako dogoreva, slede povremeni petnaestominutni naleti rada, suza i uzajamnog optuživanja, zatim počinjem da se radujem odlasku na počinak. U ranim večernjim satima: kupanje, večera, krevet, priče za laku noć, svađe, rasprave, želja da hladnokrvno pobijem celu porodicu najizraženija je u ovo doba dana; potom, kada su sinčić i kćerka konačno ušuškani u svojim krevetima, odem do diskonta da kupim piće. Vratim se kući i počnem da pijem. Povremeno skoknem gore i zaljuljam kolevku da bi mali ponovo zaspao. Onda popijem još koje piće. Obeznanjujem se.

Ovu knjigu nisam prepravljao jer za to nisam imao baš mnogo vremena. I pisao sam je, majku mu, mnogo duže od šest meseci.

1

JEDNO TUCANJE I VEĆ SI TATA

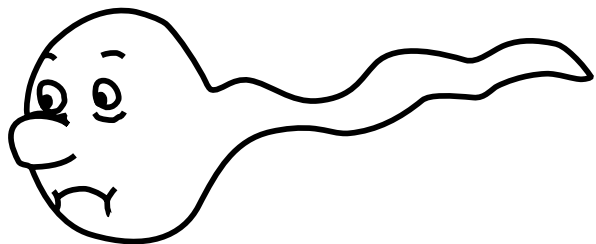
Nije važno da li to radiš polupijan ili polutrezan. Nije bitno ni sa kim, niti šta ti to znači, kao ni da li si uopšte imao nameru da to učiniš. Važna je samo ova neoboriva, neporeciva i neizbežna činjenica:

Dovoljno je da to uradiš samo jednom da bi napravio bebu.

Pomislite na ovo kada budete bili nadomak orgazma i kada počnete da ispuštate zvukove poput „Uuuuhh!“ ili onog pobeđničkog „Aaaahh!“. Razmislite o onome što se dešava tamo dole, izuzetna složenost ovog jednostavnog čina zauvek će vam promeniti život, a započeće jedan drugi. Setite se časova biologije i onih groznih crteža uzdužnog preseka ljudskog penisa...

Svakako, on i služi u pomenutu svrhu (novinari u nedeljnim novinama će kad-tad njegov dizajn proglasiti „klasičnim“). Penis je dobro opskrbljen krvlju koja dolazi iz pudendalne arterije. Erekcija nastaje kada se sunderasto tkivo unutar penisa – baš tako glasi stručni naziv – ispunjiv krvlju, a vene se stegnu da bi sprečile njeno isticanje (mislim da svi znamo o kakvom je osećaju reč). U međuvremenu, testisi se pripremaju za akciju. U njima se već nekoliko dana razvijaju spermatozoidi i sada su spremni kao zapete puške. Ima ih od trista do četiristo miliona

u svakom ejakulatu. Nisu veliki. Svaki se sastoji iz dva prepoznatljiva dela, glave i repa. Glava spermatozoida se po obliku razlikuje kod svake životinjske vrste. Kod čoveka je pljosnata i bademastog oblika. Nijedan nije duži od pet mikrona niti deblji od tri (jedan centimetar ima 10.000 mikrona). U njegovoj unutrašnjosti nalaze se hromozomi koji u sebi nose neke vaše karakteristike: boju kose, oblik nosa, kvrgava kolena. Možda će vam biti lakše ako ga zamislite kao sićušno stvorenje koje plivucka nalik planktonu, a čije je lice pukim slučajem isto kao vaše.

Slika 1. Jutrošnji izgled vašeg spermatozoida

Glavu spermatozoida prekriva kapica poznata pod nazivom akrozom. Taj delić sadrži hemijske materije bez kojih sperma ne bi mogla da uđe u jajnu ćeliju – dođe mu nešto kao nalog za pretres. Za oplodnju svake jajne ćelije potreban je samo jedan spermatozoid. Možda jeste sićušan, ali je, bogami, moćan.

I tako, dok vi ispuštate zvukove poput „Uuuuhh!“ (ili možda „Aaaahh!“), spermatozoidi već uplivavaju. Repovi su im dugački pedeset mikrona, a sam vrh širok im je jedva pola mikrona. Brzo šibaju i vijugaju, te tako potiskuju spermatozoide napred. Pravo do mokraćnog kanala, zatim kroz glavić napolje, a onda, pošto ste zaboravili da stavite kondom ili pak niste želeli da ga stavite, ili ste se samo pretvarali da ste ga stavili, a onda ste ga u poslednjem trenutku skinuli (za ovo su vam potrebni veština i vrhunski stil), pravo u vaginu, pa na dug put bez povratka.

Ovde bi trebalo na trenutak da zastanemo pošto sada verovatno u glavi imate neke slike iz plodonosnog filma Vudija Alena *Sve što ste oduvek želeli da znate o seksu (a niste smeli*

da pitate). Zaista, možda nećete moći da se otarasite sumnje da vaš spermatozoid ima lice Vudija Alena, a ne vaše. Ovo bi bio zaista veliki maler, ali je isto tako i malo verovatno. Svih 400 miliona spermatozoida koji izlete prilikom jednog odnosa međusobno su različiti. I po svoj prilici, svi će se bar malo razlikovati od Vudija Alena.

Nemojte razmišljati o pomenutom filmu, već o onima u kojima glavne uloge igraju Arnold Švarceneger, Brus Vilis ili, ako je videoteka pred zatvaranjem pa su sve najbolje filmove već razgrabili, Silvester Stalone. Svi filmovi u kojima glume ove zvezde odvijaju se prema određenim pripovedačkim pravilima. Šta god da Arnold, Brus ili Slaj treba da urade kako bi stigli do kraja filma, sve je protiv njih. Izgledi da ostvare taj cilj gotovo su nikakvi. Neprijatelji su im mnogobrojni i moćni, a oni sami su pak naoružani samo odlučnošću, ogromnim pištoljem i neprobojnom jaknom/prljivim prslukom/dopola sažvakanoj cigarom. Ali mi znamo, baš kao što znaju i oni, da će Arnold, Brus ili Slaj uspešno obaviti zadatak po cenu života. Isto se dešava i sa vaših 400 miliona spermatozoida, koji se praćakaju u nadi da će proći G tačku.

Za vas, koji ste izbacili seme, posao je završen. U stvari, već ste se okrenuli na drugu stranu i zahrkali. Ali spermici nastavljaju da plivaju, plivaju i plivaju. Ako ih posluži sreća, živeće u ženskom telu dva do tri dana. Od tih 400 miliona, otprilike 24.177.489 zaplivaće u pogrešnom pravcu i biće diskvalifikovani. Ostalih 156.436.002 poješće oštrozuba i proždrljiva antitela, dok će se 219.386.508 na kraju predati i počinuti. Ostaju još samo Arnold/Brus/Slaj i njegov simpatični najbolji drugar, kome su pripale najbolje rečenice u filmu, ali gine u poslednjem trenutku, taman kada ste se ponadali da će se izvući. Njih dvojica će tako zaplivati iz vagine kroz grlić materice, onda će naglo skrenuti levo u samu matericu, popeće se u jajovod, i tamo će ih dočekati ogromna jajna ćelija.

Da li vam je partnerka rekla da su joj plodni dani? Jeste li je pitali?

Sada to više i nije važno jer naša dva spermija još plivaju najbrže što mogu. A onda, katastrofa! Najboljeg drugara je progutalo antitelo. Arnold/Brus/Slaj ostaje sam. Škrgućući zubima i pucajući iz uzija na sve zalutale hormone, naš se junak probija pravo ka jajašcetu. Spram njega ono je ogromno – u prečniku ima od 120 do 150 mikrona, što je malo više od prečnika ljudske vlasi – i prepuno je hromozoma koji će se narednih meseci svim silama boriti protiv njegovih hromozoma, a sve radi ostvarenja biološke prevlasti. To se već tiče budućnosti. A sada, kao što bi rekao Brus/Arni/Slaj, postoji jaje koje treba oploditi. On pliva, sve je bliže svom cilju, siguran je u svoju sudbinu, ne zastaje ni na trenutak kako bi razmislio je li to pametno, a onda...

PLOĆ!

Čestitamo! Postaćete tata.

2

O BOŽE, O BOŽE, O BOŽE

Pa, kako se osećate? Sada kada znate da ćete postati tata?

OTAC E (ENTONI): Ushićen sam. Godinama sam želeo da postanem tata, pa mi je to došlo kao ostvarenje sna.

OTAC B (BAZIL): Osećam mešavinu (a) oduševljenja, (b) poricanja, (c) besmislene i smešne navale muškog ponosa, i (d) izraženog utiska da se svet promenio.

OTAC K (KLIF): Čini mi se da je preovladao strah.

*OTAC D (DANKAN): Odgovor glasi: bio sam prestravljen. Iznenađen, zaprepašćen. Stvar je u tome što se sve desilo iznenada. Imaš neke planove u životu, ideje i ciljeve, i svašta hoćeš da postigneš, a onda te zvekne vest da će se sve to promeniti. Bilo mi je teško da prihvatim.**

* Priče očeva korišćene u ovoj knjizi izvučene su iz osam razgovora i četiri pisane ispovesti. Svaka je potpisana lažnim imenom da bi se očevi maksimalno otvorili i bili iskreni. Ostala imena su izmenjena radi zaštite nevinih. (Prim. autora)

Ja sam imao utisak kao da mi je srce propalo u želudac, želudac u gaće, a testisi kroz patos. Čudno je to osećanje, kad klonete telom, a još više duhom; a opet, nekako je mnogo drugačije od ostalih prelomnih trenutaka u životu. Izbacivali su me s raznih poslova, devojke su me nogirale, pri čemu sam se osećao manje-više isto. Kad vam saopšte loše vesti, kažete: „Svakako, potpuno razumem“, čak i onda kad ništa ne razumete. Tim besmisleno razboritim ponašanjem samo pokušavate da sačuvate ponos. Međutim, kada saznate da ćete postati tata, sasvim je drukčije. „Ništa ne razumem“, reći ćete. Ali ovog puta razumete, i to potpuno.

To je malo božje čudo. Ili je poražen zakon verovatnoće – pobjeda šanse ravne nuli nad tolikim velikim brojevima. A možda je to i znak. Ili je reč samo o sreći/nesreći (nepotrebno precrtati). Neki ljudi godinama pokušavaju da postanu roditelji. Rade i rade na tome, habajući svoje polne organe sve dok im se toliko ne istroše da više ničemu ne služe. Vođenje ljubavi postaje obaveza, a želja za detetom prava opsesija. Mnogi parovi ulažu silan novac u vantelesnu oplodnju, ne obazirući se na zanemarljivo mali procenat njene uspešnosti i očajnički tražeći način da svoje genetsko nasleđe prenesu narednom pokolenju, želelo ono to ili ne.

Možda vam je trebalo mnogo vremena i truda da napravite bebu. Ili da upotrebim omiljenu imenicu (i glagol) Bena Eltona,* možda ćete uspeti nakon jednog jedinog kresanja. Možda je bilo planirano, ili slučajno, ili i jedno i drugo.

Buduća mama: „Bilo je planirano.“

Budući tata: „Bilo je slučajno.“

(Napomena muškarcima koji nisu želeli da postanu očevi. Smatra se da je neprilično reći: „To je bila greška.“ Možda i jeste bila greška, iako će mali broj roditelja to stvarno izgovoriti pre nego što njihovo dete napuni tridesetu. Reč „slučajno“ zvuči

* Ben Elton (1959) – britanski komičar i pisac, živi i radi u Londonu. (Prim. prev.)

više diplomatski i manje je verovatno da će je se neki neželjeni svedok naknadno setiti jednog dana kad sve krene nizbrdo.)

Ali ma kako da se dogodilo, ishod je u oba slučaja isti. Postaćete tata. Vreme je da pređete na fazu broj dva: pomirite se s tim.

NAJVEĆI IZAZOV

Sve knjige veoma jasno govore o ovoj temi. Očinstvo je najveći izazov. U poređenju s njim, rvanje s tigrovima dođe mu kao dečja igra. Dati gol na finalnoj utakmici fudbalskog prvenstva? To ume svaki pacer. Ali stvoriti nešto ni iz čega, a zatim četvrt veka plaćati za njegovo izdržavanje, to je pravi ispit za vaš duh.

Međutim, ne misle svi tako. Neki (a to su sve žene) smatraju da je očevima zapala mnogo lakša uloga.

Naš doprinos se, kažu one, odnosi samo na nekoliko minuta truckanja i hopacupanja po krevetu (u šta, sram ih bilo, ne računaju onih nekoliko sekundi vrednog rada na predigri, bez koje ne bi bilo uživanja). Nakon toga, tvrde one, žena sve mora sama. Ona je ta koja će se izobličiti. Ona mora da kupi gomilu nove odeće koja joj stoji još gore nego stara. Ona je ta koja će huktati, dahtati i psovati jer je beba u njoj sve veća. Ona je ta koja će devet meseci srcem i dušom hraniti tog malog demona. I na kraju, kad izgubi svaku nadu, mora podneti neopisiv fizički i psihički napor na porođaju. A mi samo treba da se vzmamo u blizini i pravimo se da smo pomalo zabrinuti.

Imaju pravo. Sve je to živa istina. Baš kao što često i biva kod nas muškaraca, fizičke poslove prepuštamo drugima zadovoljavajući se čisto menadžerskom ili savetodavnom ulogom. Naš je posao, primera radi, da kažemo: „Jesi li sigurna da želiš to da poneseš? Čini mi se da je veoma teško“, a pri tom prstom ne mrdnemo kako bismo joj pomogli. Ako se to već ranije nije dogodilo, većina muškaraca će za vreme ženine ili devojčine

trudnoće otkriti u sebi Homera Simpsona. Pogledajte se u ogledalu: taj je proces možda već otpočeo. Žene mnogo govore o fizičkim promenama kroz koje prolaze u trudnoći, ali ni muškarci nisu zaštićeni od njih. Ugojićete se, možda i očelaviti, i družićete se s pivom. I tu ništa ne možete ni najmanje da promenite.

Jer dok žene obavljaju fizički deo posla, muškarci su ti koji moraju da ponesu teret odgovornosti. I ne mora obavezno da bude reč o ekonomskoj odgovornosti: ne kažem da su svi muškarci jedini hranioci porodice niti da treba to da budu, mada će mnogi na kraju to postati. Nije reč ni o moralnoj, socijalnoj, emotivnoj, intelektualnoj, ili političkoj odgovornosti: oko ovoga svaki par mora sam da se dogovori. Ne, reč je o čisto unutrašnjoj odgovornosti – o težini saznanja da jedan tako beznačajan događaj (seks bez kondoma) može da ima toliko dalekosežne i dugotrajne posledice. Neverovatna neravnoteža s kojom je gotovo nemoguće pomiriti se. Žene su, sreća njihova, zauzete svakodnevnim trudničkim mukama i nemaju vremena da razmišljaju o nečemu takvom. S druge strane, mi zaista ni o čemu drugom i ne razmišljamo prvih nekoliko meseci. I ukoliko se iole opirete da prihvatite stvarnost, kroz glavu će vam stalno prolaziti jedna te ista rečenica. Kako li sam mogao da budem tako jebeno glup?

Dovoljno je da samo jednom vodite ljubav i da napravite bebu. Kada postajete svesni ove istine? Tek onda, verujem, kada neka uistinu i zatrudni s vama. Sve do tog trenutka stalno vam se čini da ste donekle bezbedni. Valjda to ima neke veze sa zastrašujućim novinskim napisima o opadanju broja spermatozoida. Zahvaljujući stresu, zagađenju, brzom hrani i jeftinom crnom vinu, broj britanskih spermatozoida drastično se smanjuje. Nacija nam nije ni upola plodna kao što je bila u vreme Drugog svetskog rata. Predviđa se da će do 2030. samo jedan muškarac iz Redhila u Sariju oplodavati sve žene u Britaniji. Svi ostali će, jadni i bedni, sedeti po pabovima ili će polno

opštiti s domaćim životinjama. Cela nacija će postati sterilna. Na kraju ćemo morati napaljene Fince i Amere – koji su, prema podacima najnovijih državnih istraživanja sprovedenih u Finskoj i SAD-u, najpotentniji muškarci na svetu – da naselimo kod nas da bi nam rešili pomenuti problem. I koliko god ih u dubini duše mrzeli, pozdravićemo ove strane otimače jer će bez njihove pomoći naša nacija omatoriti i izumreti.

Rđave vesti za Britaniju, a opet, odlične za njene stanovnike muškog pola koji ne žele decu. Ako je broj spermatozoida na nivou nacije toliko opao, to se verovatno odnosi i na pojedince. Drugim rečima, mnogi od nas igraju ruski rulet bez ijednog metka u pištolju. Kome je onda još potreban kondom? Zapravo, preterano pouzdanje vodi u opuštenost, a ubrzo nakon toga na svet dolaze deca. Broj spermatozoida možda stvarno opada, ali ne toliko brzo da biste bili bezbedni. Evo nekoliko mudrih reči koje treba da upamtite:

- plodan
- potentan
- plodonosan
- punom parom napred.

Vaši testisi, koji će vas sada možda i zaboleti pa ćete zbog toga nekoliko dana odsustvovati s posla, samo rade ono što im je majka priroda namenila.

Da se razumemo: muškarac je genetski programiran za stvaranje potomstva. Vekovi civilizovanog života možda su uništili njegovu sposobnost da uhvati ribu zubima, ali ne i želju da petkom uveče prospe svoje seme. Kao odrasle osobe i (kako volimo da kažemo) razumna civilizovana ljudska bića, mi se, prirodno, prilično stidimo tih poriva i dajemo sve od sebe da ih potisnemo. A onda nam je dosta dva-tri pića da od sebe napravimo kompletne budale. Kada se nabacujemo devojkama, mi samo sledimo svoje biološke potrebe, a to je da oplodimo što više

devojaka i nekažnjeno se izvučemo. Tim povodom je Kingsli Ejmis* rekao, nakon što mu je polni nagon sasvim usahnuo, kako mu se čini kao da je pedeset godina bio „vezan lancem za tupana“. E, taj tupan pravi bebe, a mi moramo da preuzmemo odgovornost za njegova dela. Ako vam ovo ne izgleda kao naročito dobra pogodba, znajte da i nije.

Drugim rečima: niste vi krivi. Ne lupajte glavu. Svi vaši nagoni ili, bolje rečeno, penis, naročito njegov glavić kada shvati da je seks na vidiku, ne prestaju da vam govore da pravite bebe. Moždane ćelije stalno pokušavaju da vas ubede da se istuširate hladnom vodom i ranije legnete, sa šoljom kakaoa u ruci, ali vi ih ne slušate. U stvari, niko ih ne sluša, i to je prosto tako. Bez muškaraca poput vas, onih koji nesebično žrtvuju svoju mladost i zdrav razum, Britanija bi zaglibila u mestu. Nikad se ne zna: možda ćete baš vi biti taj muškarac koji će 2030. u Redhilu u okrugu Sari opsluživati celokupno žensko stanovništvo. Tada ćete se kajati. Ili ćete, u najmanju ruku, spadati s nogu od umora.

* Kingsli Ejmis (1922–1995) – engleski književnik, pesnik, kritičar i profesor. (Prim. prev.)

3

KRUPNA PITANJA

Čim je trudnoća ustanovljena, ljudi će navaliti da postavljaju ona krupna pitanja. Za neka od tih pitanja ne postoji odgovor, a za neka ih, opet, ima i previše. Neka ćete sebi postavljati do kraja života. Ovo poglavlje traga za rešenjima vaših trenutnih filozofskih i metafizičkih zavrzlama, dok ćemo one složenije besramno ostaviti za kasnije.

DA LI JE DETE VAŠE?

Pa, da li je? Eto priče za razmatranje.

U bici kod Rejmonda u državi Misisipi, u vreme američkog građanskog rata, 1863. godine, jednog mladog vojnika metak je pogodio u mošnice. Srećom, metak je izašao kako je i ušao, ali kada je mladić ponovo pogledao, video je da je ostao bez levog testisa. Neposredno posle toga, u jednoj obližnjoj kući, sedamnaestogodišnja devojka takođe je pogođena metkom, i to u levu stranu donjeg dela stomaka. Posle 278 dana rodila je zdravog dečaka teškog preko tri i po kilograma, „na njeno veliko iznenađenje, a na veliku bruku i sramotu njenih roditelja i prijatelja“. Dve nedelje kasnije dr T. G. Kejpers iz Viksburga